ASHINGTON D.C.

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740 Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 121. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 25-го ЧЕРВНЯ 1959 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JUNE 25, 1959 No. 121. VOL. LXVI.

ПАЛАТА ПРИЙНЯЛА БУДІВЕЛЬНИЙ ЗАКОНОПРОЄКТ, НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА МОЖЛИВІСТЬ ВЕТА

Вашингтон. — 23-го червня Палата Репрезентантів більшістю 241 до 177 голосів прийняла законопроєкт про будівельну програму, згідно з яким на будову домів федеральна скарбниця мала б видати 1,375,400,000 долярів. 22 червня цей законопроєкт прийняв Сенат, і його негайно вислано до Білого Дому до підпису Президента. Але з урядових кол чути голоси, що Айзенгавер не підпише цього законопроєкту. Адміністратор Будівельно - Фінансової Агенції Норман П. Месон заявив, що цей, ухвалений Конґресом проєкт „не є в інтересі американського народу", бо в ньому є забагато таких пунктів, які є корисні для „великих" людей. Також директор бюджету Моріс Г. Стенс, який зізнавав в Сенатській Фінансовій Комісії в справі відсотків від федеральних бондів, сказав, що рекомендуватиме Президентові, щоб поставив вето проти цього законопроєкту. Стенс заявив, що Президент ніколи не заявляє, що зробить із законопроєктом, але зі становища бюджету він, це значить Стенс, мусить просити Президента, щоб не підписував цього проєкту, який є закоштовний в теперішньому часі. В політичних колах звертають увагу на те, що і в Сенаті і в Палаті немає такої більшости, щоб можна було перемогти вето Президента, до чого треба більшости двох третіх присутніх. Коли Президент не підпише законопроєкту, то Конґрес мусітиме ухвалити новий будівельний законопроєкт. Сума 1,375,400,000 долярів призначена на перебудову перестарілих міських дільниць, на будову каледжів, домів для старших осіб і на інші будови. Згідно з цим проєктом мали б будувати річно 45,000 дешевих мешкань, на що федеральний уряд мав би видавати по 875,000,000 долярів. Президент проєктував, щоб річно будувати найбільше 35,000 мешкань. Крім цього цей законопроєкт передбачає дешеві позички на побудову нових домів, за які мала б ручити Федеральна Будівельна Адміністрація. Уряд не погоджується також на те, щоб він давав позички на будову каледжів і є проти того, щоб збільшувати федеральні видатки на перебудову міських нетрів, бо це скріплювало б інфляційні тенденції валюти. Проти цього законопроєкту виступали республіканці і консервативні демократи.

Домініканський режим зліквідував криваво спробу інвазії на його територію

Сіюдад Трухільйо. — Офіційні чинники Домініканської Республіки сповістили, що збройні сили цієї республіки, як теж і населення, зліквідували інвазію на домініканську територію, вбиваючи всіх учасників десантної експедиції. Напасники мали підплисти до берегів Домініканської Республіки в ближче невизначений час на двох суднах під америк. прапорами і їх перейняли і зустріли вогнем домініканські кораблі і літаки. Тих учасників експедиції, що врятувалися і добилися до берега, мали порубати селяни сікачами так, що не залишився в живих ні один вояк із залоги експедиційних суден. Згинув теж і провідник експедиції капітан Енріке Хіменез Моя. Домініканський уряд обвинувачує в зорганізуванні і підтримуванні інвазії кубинський режим Фіделя Кастро, заявляючи, що учасники інвазійної збройної сили були вишколені на Кубі і що їхні судна підпливли до берегів Домініканської Республіки на відстань 70 миль під охороною кубинських кораблів. Інвазія мала бути переведена для підтримки домініканських повстанців, що ведуть боротьбу проти диктаторського режиму генераліссімуса Трухільйо. Вістки про повстання проти ген. Трухільйо були передавані тиждень тому з Гавани, Маямі і Каракасу. Підтверджували їх теж і симпатики домініканського руху спротиву, що перебувають на території ЗДА.

Сен. Джевітс уважає за найкращий республіканський список „Ніксон — Рокефеллер або Рокефеллер — Ніксон"

Вашингтон. — Сенатор-республіканець із Ню Йорку Джекоб К. Джевітс заявив в телевізії, що „вимріяним" республіканським виборчим списком був би тоді, коли б його очолювали такі особи, як віцепрезидент Ніксон і Рокефеллер, або Рокефеллер і Ніксон. Сен. Джевітс сказав, що важко було б сказати, хто з цих двох республіканців є „ліберальним а хто консервативним кандидатом", бо обидва вони виявили модерні зацікавлення, але в загальному розумінні Рокефеллера більше утотожнюють із тим, що називається консервативним крилом республіканців. — В Денвері, Колорадо, на зборах Крайової Федерації Молодих Республіканців Ніксон здобув тиху перемогу над Рокефеллером, що виявилося під час вибору нової укправи цієї організації і в дуже щирому вітанні Ніксона на цій конференції. Нюйоркська делеґація на цій конвенції складалася з прихильників Рокефеллера, і не могла похвалитися успіхами.

150 ДЕЛЕҐАТОК 14 ОРГАНІЗАЦІЙ ВІЗЬМЕ УЧАСТЬ У СВІТОВОМУ КОНҐРЕСІ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА В НЮ ЙОРКУ З КІНЦЕМ ЦЬОГО ТИЖНЯ

Єдність українського жіноцтва в допомозі рідному краєві є змістом і гаслом Конґресу

Ню Йорк. — 150 делеґаток центральних організацій українського жіноцтва в багатьох країнах американського, европейського і австралійського континентів заповіло свою участь у Світовому Конґресі Українського Жіноцтва, що відбудеться з кінцем цього тижня, в п'ятницю і суботу, 26- і 27-го червня, в готелі Статлер в Ню Йорку. Ділові сесії Конґресу в тих днях будуть попереджені Студійними Днями в середу і четвер, 24 і 25 го червня, в приміщеннях Українського Інституту Америки, та присвячені головно нарадам різних ділових комісій: культурно - освітньої праці, зв'язків, економічної, програмової, організаційної, суспільної опіки, виховної і молоді. Змістом і гаслом цього великого Конґресу зорганізованого українського жіноцтва є: єдність українського жіноцтва в зусиллях допомогти рідному краєві і народові в його змаганнях до волі і незалежности. Між крайовими організаціями, що зголосили свою участь в цьому конґресі, скликаному Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій є: Союз Українок Америки, Український Золотий Хрест в Америці, Організація Українок Канади, Ліґа Українських Католицьких Жінок Канади, Жіноче Об'єднання Ліґи Визволення України в Канаді, Організація Українок в Англії, Об'єднання Українських Жінок в Німеччині, Український Жіночий Союз в Австрії, Союз Українок у Франції, Союз Українок Австралії, Організація Українських Жінок в Бразилії й Об'єднання Українських Жінок Венесуелі. На Конґрес приїхали уже з кінцем минулого або з початком цього тижня пані: Ірина Пеленська з Австралії, Олександра Сулима-Бойко з Німеччини, Ольга Горачук з Бразилії, д-р Ірина Калужна з Англії, Емілія Шлюзар і Галина Коваль з Венесуелі, Анна Прийма з Едмонтону, Канада, Ірина Дурбак з Франції та інші. Вчора в полудневих годинах очікувано приїзду всієї великої делеґації з Канади. Крім 150 делеґаток цих організацій, в конґресі візьме масову участь членство Союзу Українок Америки, що в тому часі відбуватиме свою конвенцію. Під час ділових сесій Конґресу передбачені доповіді: Олени Залізняк „75-річчя жіночого руху"; Олени Лотоцької „10-річчя СФУЖО"; Олександри Сулима-Бойко „Українська жінка на рідних землях"; Ірини Павликовської „Наші позиції"; Марусі Бек „Українська жінка в ЗДА". Крім того, на окремій сесії молоді, будуть виголошені доповіді: Дарія Гасюк „Українська молодь у вільному світі" та Мирослава Томоруг „Українська молодь на рідних землях". В рамках Конґресу, крім ділових сесій, відбудеться також святочна сесія з відповідними врочистостями та мистецькою частиною, а на закінчення Конґресу Союз Українок Америки влаштовує бенкет в честь учасників Конґресу. В Конґресі заповіли свою участь також представниці зорганізованого американського жіноцтва і представниці жіночих організацій поодиноких поневолених націй. Світовий Конґрес Українського Жіноцтва своїми розмірами і цілями стає одною з найголовніших подій року в житті українців у вільному світі та матиме велике значення і для їхньої власної організації і розвитку і для їхніх зусиль допомогти змаганням рідного українського народу.

До провінціяльної леґіслятури в Алберті вибрали п'ятьох українців

Едмонтон. — У виборах до провінціональної леґіслятури, які відбулися 18-го червня, знову перемогла Партія Соціяльного Кредиту, очолювана прем'єром Е. С. Маннинґом, яка безперервно урядує в провінції Алберта від 1935 року. На всіх 65 мандатів партія Соціяльного Кредиту здобула аж 61 мандат, а інші партії — ліберали, консервативісти, незалежні соц. кредитники і коаліційні здобули по одному мандатові. З соціяльно - кредитної партії кандидувало 6 українців, 5 з них здобули посольські мандати: Амброзій Головач (був. фед. посол) і Василь Томин (кол. албертійський посол) — обидва в Едмонтоні, В. Гордей в Веґревил, І. Дубець у Редвотер і Н. Мельник у Вилиґдон. Не здобув мандату соц. кредитник І. Войнарович у Ляк ля Біш, де знову вийшов послом ліберал Майкел Маккано. В Онтеріо консервативісти здобули більшість, але меншу, як давніше. На всіх 98 посольських місць вони мають 71, ліберали — 22, ССФ — 5. З українців перевибраний є Яремко Іван з округи Торонто - Белвудс, який був членом кабінету. Консервативісти урядують в Онтеріо від 1943 року.

Проф. Д. Горняткевич сповнятиме функції президента УВАН у ЗДА

Ню Йорк. — Функції президента Української Вільної Академії Наук, що їх виконував до своєї смерти в дні 11-го червня ц. р. сл. п. проф. д-р Михайло Ветухів, сповнятиме до часу вибору нового президента дотеперішній заступник президента проф. Дам'ян Горняткевич. Рішення в цій справі винесено на нарадах Управи УВАН у ЗДА, що відбулися тут минулого вівтірка, 23-го червня, та в яких взяв участь також президент УВАН в Канаді, проф. Ярослав Рудницький. Генеральним секретарем УВАН залишається надалі проф. Левко Чикаленко.

З'ЄДИНЕНІ ДЕРЖАВИ НІКОЛИ НЕ ПІДУТЬ НА КОМПРОМІС КОШТОМ ВОЛІ — ТВЕРДИТЬ ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ГЕРТЕР У ЗВЕРНЕННІ ДО НАРОДУ В СПРАВІ ЖЕНЕВСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Державний секретар Крістіян А. Гертер інформує през. Айзенгавера в Білому Домі про вислідн Женевської конференції і про стосовану там Совєтами тактику.

Вашингтон. — „З'єдинені Держави ніколи не підуть на компроміс коштом волі смілививого народу Західнього Берліну, що вірить у наше заступництво; наша доля нерозривно зв'язана з долею народу Західнього Берліну та всіх вільних народів: як зменшується їхня воля, то невідкличною зменшується і наша воля" — твердив державний секретар Кристиян Гертер у своєму 15-хвилинному звідомленні, що він його склав перед американською нацією у вівторок 23 червня ц. р., про дотеперішній перебіг і вислід нарад міністрів закордонних справ в Женеві. Його промову надавали всі радіо- і телевізійні стації в Америці. Він ствердив, що „Совєти не дали пізнати, що вони зацікавлені у справжніх переговорах. Вони займались чимало пропаґандою та вистосували деякі погрози. Вони ще раз виявили, що вони не хочуть користуватись нормальними методами у лагодженні міжнародних проблем". „На довшу мету совєтською ціллю є тримати Німеччину поділеною, поки появиться можливість, щоб була одна німецька держава під комуністичним впливом". Державний секретар розповів про пред'явлений західніми альянтами в Женеві „плян миру" про Німеччину і Берлін, однак Совєти „відкинули західній плян. Вони не признали його навіть за базу для дискусії". Зате з свого боку Совєти пропонували підписати мировий договір з двома існуючими німецьким урядами. „За якоюсь дивною логікою, якої ніколи не пояснено, закордонний міністер Громико впевняв, що підписання двох мирових договорів посуне вперед справу Німеччини. Нам, навпаки, видалось, що совєтський плян запевнить постійний поділ Німеччини". Гертер покликався на одверте признання Громиком, що найкращою для Совєтів розв'язкою було б включення західнього Берліну до комуністичного царства. Совєти пропонували вже осінню минулого року перетворити західній Берлін у „вільне місто". Гертер каже, що в совєтському словництві „вільний" західній Берлін означав би „звільнення" його від опіки Заходу та перетворення в „невольницьке місто", яким є тепер східній Берлін.

Державний секретар пригадав, що в західньому Берліні живе 2 мільйони людей, себто більше, ніж 20% різних держав-членів Об'єднаних Націй нараховують у себе мешканців. Продукція в західньому Берліні перевищує продукцію половини членських країн ОН. Західні берлінці зареаґували на совєтську погрозу включити їх до комуністичної імперії одностайним спротивом. 98% берлінців голосували за західньою програмою. „Можете бути певні, що ми будемо боронити нарід, який боронить сам себе". Західні держави відкинули совєтський плян, який був получений спершу з піврічним, потім з однорічним, врешті півторирічним ультимативним терміном. „Ми одверто з'ясували, що західні держави не є зацікавлені в переговорюванні під погрозами ані весною, ані осінню". Державний секретар звідомляє про виступи Хрущова. В одній своїй промові він заявив, що західній плян, сформульований у 7-х точках „не охоплює ніодного елементу для переговорів". Коли ж Громико предложив свої останні пропозиції, Хрущов одночасно в Москві повторив свої погрози щодо зречення з відповідальности за західні права в Берліні. Ці заяви зробили дальші переговори в Женеві „практично безплідними". Державний секретар повторив становище Айзенгавера, що він готов взяти участь в конференції голів урядів тільки тоді, коли така конференція матиме вигляди на успіх. Такі вигляди зумовлені будь-яким успіхом конференції міністрів в Женеві. „На жаль, ще не записано такого поступу в Женеві". Державний секретар все ж добачує дещо доброго з Женевської конференції. Західній плян миру щодо Німеччини знайшов загальне признання в світовій опінії. У Женеві виявилась повна єдність між альянтами „може навіть більше наприкінці, як на початку". На Женевській конференції показались можливі пункти порозуміння щодо внутрішніх відносин в Берліні.. Але передумовою становить готовість Совєтів погодитись на дальше існування вільного західнього Берліну під західньою охороною. „Якщо Совєти будуть настоювати, щоб 2 мільйони берлінців прибавити до поярмлених народів східньої Европи, то будь-яке порозуміння не можливе" — заявив державний секретар. Він ще раз підкреслив, що Захід боронитиме західній Берлін, воля якого не може бути пожертвована, бо це була б загроза для волі цілого світу. „Шлях до справедливого миру довгий і трудний" закінчив державний секретар, заявивши, що треба йти по тому шляху з терпеливістю, зрозумінням і твердістю.

На Женевській атомовій конференції все ще нема згоди

Женева. — В минулий понеділок 22-го червня ц. р. відбулось докладно 100-те засідання конференції, яка почалась 31-го жовтня минулого року в справі припинення дальших атомових вибухів. Учасниками конференції є ЗДА, Англія і Совєти, ото ж всі три теперішні атомові держави. На тому понеділковому засіданні прийшло знову до ствердження розбіжности між західніми та совєтськими учасниками в питанні щодо національности, чи пак державної приналежности членів контрольно - інспекційних станиць. ЗДА і Англія погодились вже, щоб в кожній 30-членній міжнародно-контрольній станиці на території СССР 4 совєт. громадяни займали видатні становища. Совєти вимагають, щоб ціла половина станиці, ото ж 15 осіб, були совєтські громадяни, як також, щоб головою в кожній станиці був совєтський громадянин. ЗДА й Англія рішуче на це не погоджуються, маючи на увазі дійсну вартість котрольно-інспекційних станиць. Вони ґарантують однакове число становищ для власних громадян в контрольно - інспекційних станицях в ЗДА і в Англії, але це Совєтів не переконує.

Президент Франції відвідує Італію і поїде до Англії

Рим. — Французький президент генерал Шарль де Ґоль прилетів в минулий вівторок 23-го ц. р. до Міляно, де привітав його італійський президент Джованні Ґронкі. Це перша офіційна подорож Шарля де Ґоля від часу, коли він в січні ц. р. став президентом у Франції. У товаристві де Ґоля знаходиться м. і. міністер закордонних справ Моріс де Мурвіль. Здогадуються, що в розмовах де Ґоля з італійськими державними мужами де Ґоль з'ясує свої претенсії щодо більшої участи Франції у керуванні в бльоці НАТО. В Італії — за твердженням газет — прийнято неприхильно колишній проєкт де Ґоля, щоб встановити тріюмвірат ЗДА, Англії і Франції для керування політикою 15-их держав НАТО, як теж справами з-поза европейського континенту. Переопейського континенту. Формально, де Ґоль приїхав на святкування 100-річчя битви під Маджентою і Сольферіно, де Франція за Наполеона III і Сардинія побили війська Австрії. Де Ґоль перебуватиме в Італії 5 днів.

Звільнений з в'язниці атомовий шпигун Фукс від'їхав до Східньої Німеччини

Лондон. — Засуджений у 1950 році на 14 років в'язниці за видачу Совєтам атомових таємниць англійський учений з походження німецький жид, д-р Клявс Еміль Юліюс Фукс вийшов після відсидження 9-ох років у в'язниці у Вейкфілд, Йоркшайр, на волю. Негайно його відвезли до віддаленого від тієї в'язниці на 165 миль летовища в Лондоні, де він всів на польський літак, що його відвіз до Східньої Німеччини. Коли він висів у Східньому Берліні, його негайно кудись повезли, — здогадуються, що до Ляйпціґу, де живе його старий батько, професор університету. Клявс Фукс має тепер щойно 47 років. На процесі виявилось, що він був комуністом від свого 20-го року життя. Він контактувався з совєтськими аґентами під час своєї праці в атомових лябораторіях в Англії від 1943 року, потім в Ню Йорку від кінця того року до серпня 1944 і в Бостоні в лютому 1945 року, врешті знову в Англії в 1947 році. Він видавав атомові тайни большевикам з „ідеалізму", віручи в „мирні інтенції" Совєтського Союзу. Як втікач з Німеччини він дістав був англійське громадянство, що його втратив у своєму засуді. Англійські власті прийшли до переконання шщо не можуть силою затримувати його в Англії. Хоч приймається за певне, що Фукса, після короткого часу відпочинку, притягнуть до праці в совєтських атомових лябораторіях, проте він тепер, після величезного поступу в атомовій науці в часі, коли він сидів у в'язниці, не значитиме для комуністів, більше, ніж будь-який інший атомовий учений.

В АМЕРИЦІ

● **9 губернаторів** перед своїм від'їздом на три або чотиритижневу візиту до СССР склали чемностеву візиту президентові Айзенгаверові в Білому Домі. Президент закликав губернаторів, щоб „були в доброму настрої під час візити в СССР і щоб не сердилися". Президент просив їх, щоб після повороту відвідали його та оповіли про свої враження з побуту в головних складових республіках, які творять СССР.

● **Совєтський корабель „Неман"** причалив до порту Ст. Джан'с в Новій Фунляндії, Канада, і з нього зникли два члени залоги. У зв'язку з цією справою прибув сюди з Оттави другий секретар совєтської амбасади Віктор Семянов. Місцева радіостація повідомила, що з каси цього корабля хтось вкрав 700 фунтів стерлінґів $(1,960).

● **Бостонський кардинал Ричард Кушінг** заявив у рекордованій для радіової програми промові, що в середніх і високих школах треба б навчати студентів про цілі і завдання комунізму, щоб учнів гайскулів і каледжів зробити свідомими того, що загрожує вільному світові від міжнародної комуністичної змови.

● **Президент Айзенгавер** вислав в окремому зверненні признання представникам 11-ох держав, які як науковці зимують тепер на Південному біґуні, та досліджують той район. На Південному біґуні 21-го червня була повна ніч, і з цього приводу Президент вітав цих науковців та підкреслив „їхню щиру співпрацю для добра людства". Науковці походять із таких держав: ЗДА, СССР, Арґентина, Бельґія, Чіле, Франція, Японія, Нова Зеляндія, Норвеґія, Південна Африка і Англія.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Про завдання сучасної історичної науки** говоритиме професор Олександер Шульгин під час пленарної конференції УВАН, що відбудеться в п'ятницю дня 26-го червня ц. р. о год. 7-ій вечора в залі Українського Наукового Інституту в Америці при 2 Іст 79-ій вулиці. Професор Олександер Шульгин, видатний український історик і діяч прибув в половині червня ц. р. до ЗДА і відбуде тут ряд зустрічей і доповідей на історичні теми.

● **Посвячення спортового майдану на Пластовій Оселі в Іст Четґем, Н. Й.** відбудеться в суботу 18-го липня ц. р. Урочистість посвячення буде получена з відзначенням 250-річчя Мазепинського Чину, що його влаштовують цього дня пластуни - юнаки, учасники хлоп'ячого табору в Іст Четґем для пластової молоді, їхніх батьків та гостей.

● **Український Інформативно - Видавничий Інститут в Буенос Айресі** відбув ширші сходини з громадянством у справі видавання журналу еспанською мовою „Укран'я Лібре", що перестав виходити через брак фондів. На сходини прийшло понад 100 осіб, які висловилися за продовженням видавання цього журналу і за збірку пожертв на його пресовий фонд.

У СВІТІ

● **На Женевській** конференції про припинення всяких дальших атомових вибухів, яка триває від 31-го жовтня мин. року, большевики викинули нову штуку: вони зажадали права „вета" при призначуванні щорічного бюджету для вдержування міжнародної інспекційно - контрольної системи, що пильнувала б, щоби ніхто не вів таємних атомових досвідів. Тому, що таке „вето" могло б внеможливити взагалі фінансування всякої контролі, два інші партнери конференції, ЗДА й Англія, рішуче відкинули цю совєтську вимогу.

● **У Парижі** святковано в минулий четвер, 18-го червня, 19-ті роковини з часу проголошення генералом де Ґолем заклику до французів, щоб вони продовжували збройну боротьбу проти Німеччини, після того, як головний командант французької армії, маршал Петен, склав зброю, та підписав з німцями перемир'я. У минулотижневій маніфестації в Парижі не взяли участи соціялістичні й ліводемократичні кола, які підтримували були де Ґоля: вони склали заяву, що з уваги на останні реакційні ходи політики де Ґоля вони відмовляють йому надалі своєї підтримки.

● **В столиці Греції Атенах** скінчилися відвідини юґославського міністра закордон. справ Коци Поповіча. У спільному комунікаті говориться про „приязнь" між демократично - монархічною Грецією та диктаторсько - комуністичною Юґославією, але насправді не прийшло в тих розмовах до згоди у найважливішій справі, задля якої приїздив юґославський міністер: Юґославія переконувала Грецію, щоб вона погодилась на совєтську вимогу і не встановляла на своїй території американських ракетних баз.

● **У Совєтах** іде нова хвиля антисемітизму — твердять жиди, які дали Об'єднаним Націям відповідні докладні інформації. Совєтські власті замкнули біжницю в Києві та перевели багато арештувань серед жидів в Чернівцях. У Мінську арештовано жидівських студентів під закидом участи в „сіоністичній змові". У Бендерах зліквідовано жидівське кладовище і побудовано там мешкальні доми. У Воронежі знищено синаґоґу і не дозволено відбудувати її. Наводиться ще багато інших подібних випадків.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$ 12.00	One year	$ 12.00
На пів року	6.25	Six months	6.25
На три місяці	3.25	Three months	3.25

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СПРАВА СТРАВСА І ВИБОРИ

Вночі з минулого четверга на п'ятницю 19 ц. м. Сенат відмовив 49 голосами проти 46 затвердження Луїса Стравса на становищі секретаря торгівлі. Відкинення президентського кандидата на члена уряду сталось тепер тільки восьмий раз в історії Америки та вперше від 1925 року. През. Айзенгавер, який весь час найпалкіше поручав Стравса, зареагував дуже різко: він проголосив окрему заяву, в якій визнав, що „тим, хто тут втратив, є американський нарід", та натаврував цю подію, як „сумний епізод" в історії Америки.

Але, рахуючи по відгуках в американській пресі, можна сумніватися, чи це вже закінчений епізод. Широке американське громадянство сприйняло це рішення Сенату неприхильно. Сірий американський громадянин шанує авторитет президента країни і не любить, щоб президентові роблено наперекір, задля партійної розгри, а без сутньої, ділової підстави. Тим часом часописні коментарі одностайно ствреджують, що Луїсові Стравсові відмовлено затвердження на новому становищі, що його він насправді вже виконував від 13 листопада минулого року, не з уваги на його брак кваліфікацій, а з різних інших причин, з яких найповажнішою була різка вдача Стравса, через яку нзробив собі багато особистих противників в Конґресі. 63-річний Луїс Стравс, який зробив суто американську кар'єру на шляху від продавця черевиків до верхівки американського торговельно-фінансового світу та ступня контр-адмірала морської фльоти, — займав відповідальні урядові становища за чотирьох президентів ЗДА. Останнім найвищим його становищем було головування у державній Комісії Атомової Енергії і йому приписують заслугу, що ЗДА випродукували власну водневу бомбу. Він зразив собі багатьох сенаторів ніби бокуючи від співпраці з конґресовою Комісією атомової енергії. Колишній голова тієї Комісії, тепер сенатор Клінтон Ендерсон, став у проводі кампанії проти Стравса і мобілізував до тієї кампанії всіх своїх приятелів та прихильників. До того ж сам Стравс під час довгих переслухувань на сенатській Комісії не хотів признатись ні до одної своєї колишньої помилки. Особливо він обороняв свою колишню позицію в контроверсійній справі умови уряду з промисловим концерном Діксона-Сітса в 1951 році про доставу енерґії в обширі управління електрівні в Тенесі: цю умову, під натиском Конґресу, уряд унезажнив, але Стравс і тепер твердив, що умова була добра.

Однак усі ці подробиці зблідли на тлі смого висліду сенатського голосування в минулу п'ятницю. Звертають увагу, що з 64-ох демократичних сенаторів тільки 47 голосували „проти" Стравса і вони не були б здобули більшости, як би не підтримали їх були двоє республіканських сенаторів, сен. Лянгер і сенаторка Марґарет Смит. Якщо вони були б солідарно голосували з цілим своїм партійним гуртом, вислід голосування був би 48 проти 47 у користь Стравса, — ото ж насправді провалили його власних двоє співпартійців. При ближчій аналізі голосуючих звертає увагу факт, що проти Стравса голосували одностайно всі 5 потенціяльних демократичних кандидатів у президентських виборах в наступному році. Один з найкращих знавців конґресових закуліс, Артур Крок з „НЙТаймсу" твердить, що лідер сенатської більшости Линдон Джансон використав справу Стравса, як нагоду для погодження внутрішніх розбіжностей між демократичними сенаторами. Артур Крок висловлює думку, що це була тактична помилка демократичного проводу в Сенаті, бо вислід голосування вдарив по повазі самого Сенату і тих, що за нього відповідальні, ото ж по демократичній більшості. Тому він називає перемогу демократичної більшости в Сенаті в справі Стравса Пирговою перемогою та пригадує оклик того античного володаря: „Ще одна така перемога, а буду цілком знищений".

Тому американські часописні коментарі передбачують, що справа Стравса стане одним із предметів передвиборчої кампанії в майбутньому році. Перемогу над Стравсом називається перемогою пімсти, „вендетти" сен. Ендерсона над Стравсом та бажання сенатора Джансона доказати Айзенгаверові, що він, Джансон, має силу в Сенаті. Але американський виборець не має зрозуміння для таких почувань законодатців. І тому, — читаємо в коментарях — це минулотижневе голосування в справі Стравса може відбитись в найближчих виборах бумеранґом в сторону минулотижневих переможців. Те голосування було для всіх несподіванкою, — для Президента і для Стравса, для республіканців і демократів. Це найкращий доказ, що протягом найближчого року, до виборів у 1960 р., може трапитись ще не одно, що матиме поважний вплив на їх вислід.

ІМПРЕЗА ПЕРЕЛОМОВОЇ ВАРТОСТИ

Кожний, хто мав нагоду бачити і чути „Гомін України" в Карнеґі Голл в Ню Йорку минулої неділі, погодиться з твердженням, що це була велика і замітна імпреза ,одна з найбільших в нашій громаді. Очевидно, що вона, як і все людське на землі, мала й свої тіні. Тим не менше вона може в багатьох відношеннях послужити прикладом і було б великою втратою, якщо б ми з цього прикладу не витягнули відповідної науки.

Цей „Гомін України" у першу чергу доказує, що при відповідних зусиллях, завзятті і витривалості у нас можна зробити більше і добитись кращих успіхів, ніж це могло б здаватись. Постанова використати нагоду 65-річчя УНСоюзу для влаштування відповідної культурної імпрези була винесена ще восені минулого року, але осінній сезон, опісля Різдвяні свята, потім імпрези 22-го січня, Шевченківські роковини, підготова телевізійної програми та безліч всіляких інших нагод й імпрез прямо не залишили навіть малої щілини, в яку можна б було втиснути ще підготову плянованого фестивалю. Не диво, що практична підготова могла початись щойно з кінцем березня.

Також перші заходи в підготові тієї імпрези могли відстрашити від неї навіть найсміливішого і найзавзятішого. Початкова нарада дириґентів нюйоркських хорів віяла великою безнадійністю, яка ще збільшилась після того, як на першу пробу у підготові кантати з'явилось точно вісім співаків. Все віяло тією безнадійністю, а наполегливі зусилля перемогти її ще радше збільшували її.

Все ж таки їх переможено, щонайменше у великій частині. Кожний признає, що від восьми осіб, які з'явились на першу пробу, до майже двісті осіб, які виконували концертову і фестивальну частину програми на сцені Карнеґі Голл, це не абиякий проґрес, що його зроблено у відносно найкоротшому часі. Очевидно, що він був би неможливий без впертости, завзяття та ентузіязму і, очевидно, відповідних кваліфікацій головно збоку керівників поодиноких ділянок підготови імпрези, між якими треба назвати головного її організатора Йосипа Лисогора, мистецького керівника фестивалю, енерґійну, висококваліфіковану і завжди готову допомогти в доброму почині Ольгу Дмитрів, дириґента Івана Задорожного, режисера Степана Крижанівського, костюмового референта Стелу Захарчук, керівника танців Івана Флиса та їх найближчих співробітників, як і всіх виконавців програми. Окреме признання належиться хорові „Думка", його дириґентові мґр. Л. Крушельницькому і управі з д-ром Б. Карпевичем і п. Б. Пашківським. Цей хор не тільки виконав поважну частину програми, всі пісні в інсценізації, але й виявив стільки доброї волі, зрозуміння та доброзичливости, що був чи не найбільшою заохотою для всіх. „Думка" також і в цьому випадку більше ніж потвердила своє громадське розуміння і відношення до всіх добрих починів.

Згадка про труднощі в підготові імпрези та перемогу тих труднощів може і повинна послужити всім нашим громадам першим прикладом і наукою, що немає нічого неможливого в громадській роботі ,що в ній завжди знайдуться віддані працівники та ентузіясти, за якими піде і загал. Головне — видержати, не зневірюватися труднощами, не попадати в депресію. Кожна совісна і жертвенна праця мусить дати відповідний результат. Поминаючи всілякі щасливі припадки, в світі ніщо не приходить само і даремно, а з кожного почину можна сподіватись тільки такого результату, скільки труду вложиться у його здійснення.

Другий інтересний приклад „Гомону України", це необхідність відповідного проґресу, вилім зі стандарту, бажання чогось більшого, ліпшого, інакшого, для чого варто було б потрудитись. Це й мав на меті „Гомін України" як змістом, так і розмірами своєї програми. Завжди бо легше здобути ентузіястів до великого діла, ніж до малого. Це відноситься однаково, як до виконавців програми, так і публіки, щодо якої „Гомін України" може послужити теж інтересним прикладом.

У нас бо вже малощо не прийнялась засада, що „публіка не дописує". В усіх, або щонайменше в більшості дописів про активність наших громад, зустрічається те саме фатальне „публіка не дописує", що в результаті розсіває зневіру, вбиває ініціятиву, породжує безнадійність і байдужність. „Гомін України" переломив цю леґенду і доказав і в цьому відношенні, що у нас не так зле, як могло б здаватись. Ця публіка, що заповнила по береги велику залю Карнеґі Голл на „Гомоні України" минулої неділі, як і виконавці програми були справді соборними в повному українському і американсько - українському значенні цього слова.

Саме з цих та ряду подібних міркувань недільний „Гомін України", що відбувся з нагоди 65-річчя Українського Народного Союзу, не перебільшуючи імпрези, як такої, можна вважати в наших теперішніх обставинах за що на свій лад переломову подію приклад якої можна і треба використати для започаткування нового розвитку в нашій суспільності, що не тільки зактивізує її ,але й двигне її на нові вершини в її вартості, значенні і потенціялі, як для неї самої, так і для тієї української справи, яка їй найбільше на серці.

НА ҐАНОК ВИЙДУ...

На ґанок вийду —
сад передо мною
До озера збігає
під укіс,
А позад хати —
темною стіною
Стоїть дрімучий,
непроглядний ліс.

Там у склепіння
заплелись зелене
Впереміш — сосни,
берест і дуби,
Там папороть,
мов віяло різьблене,
І, як навмисно,
зроблені гриби.

І ледве чутний
гомін плине плавко,
І тільки пташка
тьохне де-не-де...
Од-от, здається,
з хати вийде мавка,
За руку візьме
й в казку поведе

НАТАЛЯ ЗАБІЛА

Зенон Стефанів

СОВЄТСЬКА РОЗВІДКА

Поки перейдемо до властивої теми, не від речі буде зупинитися ближче над самою функцією розвідки, — не входячи зовсім в техніку дії цієї служби.

Суть розвідки полягає в таємності, що має потрійне значення: 1. доставлювання чужих державних таємниць, при рівночасній охороні своїх власних; 2. сама діяльність відбувається таємно і 3. уряджения служби теж таємне. Характеристичною чинністю цього державного органу є властне інформаційна і хоронна функція (Intelligence — Counterintelligence, нім. Geheimer Nachrichtendienst — Spionageabwehr).

Донедавна у всіх країнах, організація і керівництво розвідчої служби було виключно в руках другого відділу генерального штабу. Тепер очолюють розвідку, так військову як і цивільну, окремі установи, що її діяльність координують. Так мається і в ЗДА. Всі роди американських збройних сил, тобто армія, летунство і фльота, з огляду на свої специфічні оперативні завдання і потреби, — диспонують своїми окремими розвідчими службами (G-2, A-2), а три начальники військових розвідок входять до 2 відділу об'єднаного головного штабу (I-2). Головним координатором всієї розвідчої і протирозвідчої, військової і цивільної служби є директор Центральної Розвідчої Агенції (Central Intelligence Agency), що законно є відповідальний за діяльність і продукцію тих установ. Такого, як побачимо дальше, не має зовсім в Совєтському Союзі.

Відповідно до свого обсягу діяльности, розвідча служба розподіляється на відповідні специфікації, як напр., розвідка політична, економічна, географічна, наукова, тактична, траспорту, зв'язку тощо. Найбільш знаними є три категорії військової розвідчої служби, а саме: а. „операційний приказ" чужих — ворожих та невтральних — озброєних сил; сюди входять відомості про чисельний стан, ідентифікація, диспозиція, організація, спорядження, тактика, бойове приготовання, історія, керівні військові особистості; б. технічна — розвідує про технологічні досліди і винаходи, що мають застосування в озброєнні і виряджені та в. зв'язку, що займається всіми зв'язковими устаткуваннями.

Протирозвідча служба, або коротко протирозвідка чи контррозвідка, — призначена для поборювання і розкриття ворожої розвідки та саботажних і підривних дій взагалі. Протирозвідка уживає різних засобів дезінформації впровадження в блуд ворожої розвідчої аґентури.

Розвідча служба відограє особливу ролю, порівнюючи із західнім світом, в совєтській невільничій поліційній системі. Методи праці совєтської розвідки ідуть в двох паралельних напрямах — закордонної шпіонажі та таємного нагляду над своїми громадянами. Це, очевидно, виходить з того, що над цілим диктаторським режимом домінує комплекс страху не тільки збоку закордонної розвідки, але також перед власним громадянством.

Всі без винятку монструальні судові процеси в Совєтському Союзі проти промінентних діячів-комуністів — будівничих совєтської імперії — цивільних та визначних військовиків, — відбувалися і відбуваються під знаком оскарження підсудних у співпраці з ворожою розвідкою. Грандіозний контррозвідчий апарат, що втягнув до співпраці сотні тисяч вільних і невільних сексотів, насправді провадить боротьбу з власним громадянством, що взагалі має прецеденсу в історії.

В рамах совєтської системи три відділні організації займаються розвідчою службою. Є це міністерство оборони, комітет державної безпеки і міністерство внутрішніх справ. Обидві останні установи становлять таємну поліційно-політичну службу, у відрізненні від розвідчого відділу міністерства оборони. Вони є спадкоємцями широко знаних в світі із своєї діяльности таких інституцій, як ЧК, ГПУ, ОГПУ, НКВД і НКҐБ попереднього часу.

Військова розвідка усіх родів збройних сил стоїть під керівництвом розвідчого відділу (ГПУ) ген. штабу, одначе протирозвідкою орудує виключно комітет державної безпеки.

Комітет цей — КҐБ в скороченні — є головним розвідчим, протирозвідчим і політичним поліційно-доглядним органом совєтської держави. Його діяльність зосереджена в 5 відділах: 1. закордонне шпигунство (ІНУ), 2 особливе політичне управління (СПУ), 1. економічне (ЕКУ), 4. протирозвідче (КРУ) та 5. головне управління військової протирозвідки (ГУКР). ІНУ — це головний апарат закордонного шпигунства, хоча і інші відділи діють теж в обмеженому засягу за кордоном. СПУ — відомий всім совєтським громадянам „спецотдел" є внутрішнім ,таємним поліційно-контрольним органом всіх без винятку державних, а також партійних установ. ЕКУ, — як вказує назва, займається протирозвідкою в господарському секторі. КРУ — контролює всю працю розвідки в цілому, включно із військовою. ГУКР — має нагляд над усіми відділами міністерства оборони, але відповідальним є тільки перед КҐБ.

Третьою установою в ділянці шпигунства, хоча в значно меншому засязі є міністерство внутрішніх справ (МВД). До його головніших відділів належать: головне управління військ внутрішньої безпеки (ГУВВ) та військ прикордонної охорони (ГУПВ). Є це властиво цілі з'єднання уніформованої і озброєної політичної поліції, що зорганізована на військовий лад.

На закінчення цього орієнтаційного огляду про організацію совєтської розвідчої служби, можемо поробити деякі висновки.

Немає сумніву, що існують тертя між збройними силами і політичною поліцією Совєтського Союзу. Це виявляється в ривалізації при добуванні відомостей, дворовості операцій та нехоті військовиків відносно того ,що контррозвідчі і доглядні функції довірені організаціям таємної політичної поліції.

Одначе ця обставина не має великого впливу на функціонування совєтської розвідки, що провадиться у величезному засязі. За кордоном допомагає в цьому п'ята колона, наприклад, члени компартій та всякі поплентачі (Fellow-Travellers) з господарських, наукових, а навіть з мільйонерських і релігійних кругів.

Діяльність розвідчої служби західнього світу по той бік залізної заслони, переводиться з багато більшими труднощами, — все ж таки, не зважаючи на це, вона розпоряджає потрібними відомостями, що стосуються Совєтського Союзу.

---

100 долярів може здобути кожний, хто стане членом чи додатково забезпечиться на будь-яку суму в Українськім Народнім Союзі в його Ювілейнім Році 65-ліття існування. — Приділення нагороди відбудеться 31 грудня 1959 р. — Ставайте Ювілейним членом УНСоюзу!

ПЕРЕГОВОРИ В СТАЛЕВОМУ ПРОМИСЛІ

Вже другий місяць ведуться переговори представників працедавців та спілки сталеварів про відновлення контракту праці, який кінчається 30-го червня ц. р., і після тієї дати, якщо не прийде до порозуміння, 500,000 сталеварів можуть почати страйк, який зредукує продукцію сталі до 10-ох відсотків, і який, якщо довше потриває, може спричинити безробіття у споріднених із сталевим промислах та спаралізувати економіку цієї країни, що саме тепер знаходиться в стані пожвавлення та здобуває нові рекорди продукції.

До кінця важности контракту вже тільки кілька днів. Представники спілки сталеварів маявляють, що вони не думають про страйк, який є для них аж кінцевим арґументом. Представник 12-ох сталевих компаній твердить, що сталеварам не лежить на серці добро країни, бо їхні провідники за всяку ціну дбають про збільшення заробітної платні ,а не про те, що збільшені платні спричинять збільшення цін на сталь, а це буде причиною зросту цін в інших ділянках і в сумі дасть дальшу інфляцію валюти.

Президент Айзенгавер на пресовій конференції відмовився встрявати до того спору ,бо вмішування уряду або його аґенцій тільки погіршило б справу. Президент обіцяв подати до відома громадянству дані про прибутки сталевих компаній і сталеварів ,але урядові аґенції заявляють, що це не було б корисне при вирішуванні спору в сталевому промислі. Подання статистичних даних про матеріяльний стан сталеварів і їхніх працедавців — сталевих компаній дозволило б громадянству зайняти становище до того спору, який може дуже заважити на добробуті американських громадян.

Досі і представники компаній і сталеварів публікують дані одні про одних ,а не про самих себе. І так Координаційний Комітет Сталевих Компаній, який складається з представників 12-ох фірм, опублікував „Відкритий лист" до голови Спілки Сталеварів, в якому пропонує заморозити заробітні платні і ціну на сталь на один рік та працювати на основі теперішнього контракту аж до червня 1960 року, щоб не збільшувати інфляції.

В цьому листі вказується на те, що сталевари тепер заробляють по 3.03 дол. за годину праці, а з різними додатковими винагородами по 3.70 дол. на годину. Ці заробітки сталеварів є на 84 центи вищі від пересічних заробітків промислових робітників. Далі фірми твердять, що від 1940 року заробітні платні сталеварів збільшилися на 288 відсотків, а кошти сталі тільки на 30 відсотків. Але до цього збільшеного прибутку мусили сталеварні фірми видати на інвестиції від 1946 до 1958 року 12 більйонів долярів на модернізацію машин та фабрик. Ці інвестиції повинні приносити їхнім власникам якийсь прибуток, — твердять сталеві фірми.

Власники фірм заявляють, що не хотіли б збільшувати ціни на сталь ,бо вже й без того доляр від 1940 року втратив 48 центів, і не можна скріплювати інфляційні тенденції, бо „інфляція — це не видумана сталевими фірмами потвора", як твердив голова спілки сталеварів Дейвід МекДоналд ,тільки дійсна загроза економіці ЗДА.

Власники сталевих компаній вказують ще й на те, що не можна здорожчувати коштів американської сталі, бо тоді зовсім не можна буде конкурувати з закордонною сталлю. Від грудня 1958 року імпорт закордонної сталі є більший від експорту американської сталі, внаслідок цього тратять працю американські сталевари, і ,про це повинна пам'ятати спілка сталеварів.

У відкритому листі власники компаній закидають голові спілки сталеварів ,що він знає про всі ці факти, а проте публічно складає такі заяви, які можуть вводити в помилку громадянство і окремих сталеварів. Власники компаній пригадують, що самі делеґати на конвенції сталеварів восени 1958 року хвалилися тим, що „мають найвищі заробітки між промисловими робітниками". На цій самій конвенції говорили і про те, що „кожний сьомий сталевар працює для експорту сталі або сталевих виробів". Супроти того, закінчили свій лист працедавці, „пропонуємо продовжити теперішній контракт на один рік".

Спілка сталеварів відповіла на це окремою заявою, опублікованою в щоденниках під назвою „Сталева промисловість може збільшити заробітні платні й інші винагороди".

В цій заяві пишеться, що спілка Об'єднані Сталевари Америки „змагає до того, щоб її члени могли жити на пристойному рівневі", а сталева промисловість, „ніколи не була в кращій позиції збільшити ці домагання робітників, як тепер". 70 відсотків сталеварів не зароблять стільки, щоб пристойно могли жити їхні родини. Це правда, що винагорода від години праці є деколи досить висока, але ж сталевари рідко коли мають нагоду працювати в повному вимірі годин. Впродовж останніх 13-ох років тільки один рік сталевари могли пересічно працювати повний час (по 40 годин тижнево).

Тисячі й тисячі сталеварів ще й досі є без праці, а інші працюють тільки частинно. Цього не можна не бачити, як не можна не звернути уваги на те, що число безробітних може ще збільшитися внаслідок технологічних винаходів.

Фактом є, що прибутки сталевих компаній збільшуються, і 1959-ий рік заповідається під цим оглядом найкращим в історії сталевого промислу. Ці рекордові прибутки компаній здобуто при зменшеному числі робітників. Збільшена продукція при зменшеному числі робітників — це значить збільшені прибутки! Це значить, що працедавці можуть дати більші платні робітникам і інші винагороди без збільшування ціни на сталь, як це сталося в деяких інших промислах. Але досі „великан" — сталева промисловість при найвищих прибутках, твердить голова сталеварів МекДоналд, відмовляться це зробити. А це діється тому, що „сталева промисловість бореться за гроші, а наша Спілка за народ".

Прочитавши ці заяви, важко бути оптимістом тому, хто не знає закуліс цих переговорів, і не знає, де кінчаються пропаґандивні заяви, а де зачинаються ті вимоги, від яких не можна відступити. Коли б уряд оголосив об'єктивні дані про прибутки обох сторін, тоді громадянство могло б орієнтуватися, хто правий в цьому спорі, а хто буде винний, якщо не прийде до порозуміння. Компанії заявляють ,що цього року їхні прибутки великі, але попередніх років вони були малі у відношенні до інвестицій, а цього сталевари не беруть до уваги.

Можна очікувати, що при дійсно громадському наставленні і працедавців і працівників цей конфлікт в сталевому промислі можна полагодити задовільно для всіх заінтересованих: працівників, працедавців і суспільности.

С. Риндик

БАРОН

(6)

Як довго це тривало, не пам'ятаю, бо був занурений у дуже грішні думки. Домашня теорія про різні плюси від одруження з коханою, що так невигідно й так нахабно поглумилась надо мною, пішла в хмару. Я дивився на дитину з докором і жалем, а кохану хотів побачити тільки на мить, щоб сказати їй пару міцних слів. Але не маючи певности, що при цьому не зроблю насильства над хворою людиною, вирішив ліпше тікати від того усього. Треба було тільки здати дитину. А тут, як на лихо, хоч би вам одна негідниця показалась.

Взагалі, чоловік цілком невинний опинився в дурнім і до огиди прикрім становищі.

— І чого, власне кажучи, я прийшов сюди? — подумав я.

І вже готов був покинути дитину так, як є, і тікати, та, на жаль, показалась сестра. Усміхаючись до нас, підійшла тихенько до дверей родільниці, легенько відчинила і зайшла туди. А за якусь хвильку вийшла і сказала Аористові Другому:

— Вже прокинулась. Просить вас зайти.

Аорист Другий подивився на мене...

Сестра усміхнулась:

— Ну, ну, не бійтеся. Пані не буде на вас гніватися. Вона чекає на вас. Ті молоді батьки чогось завсіди бояться, — додала, глянувши весело на мене.

Аорист Другий устав і простягнув до мене дитину.

— Ні, ні! Ідіть із дитиною. Батько з дитиною на руках. Це так гарно! — схопилась сестра.

— Але ж я... Властне кажучи, тут вийшло непорозуміння. Я, власне кажучи, не зовсім батько... — залепетав Аорист Другий.

Сестра вип'ялила на нього здивовані очі...

— Ви не розумієте. Я, так сказать... так би мовити, не фактичний батько, а тільки номінальний. Жертва цивілізації. Ви ж розумієте, часто буває так, що один номінальний батько, а другий фактичний. Ось він — і Аорист Другий показав на мене, подаючи мені дитину.

— Аористе! Не роби сцен, — прошипів я. — Я ніякий батько!

— Пане добродію! — сказала сестра прошебним і молебним голосом, звертаючись до Аориста Другого, — схаменіться! Лишіть ці порахунки на потім. Не робіть цього при хворій жінці. Будьте милосердні. Не заганяйте її в могилу!

Але клятий Аорист Другий не послухався і рішуче простягнув мені дитину. Що з цього вийшло б, годі сказати, бо раптом почулася десь поза коридором розмова...

А за хвилину вбіг на коридор урядовець, той самий, що передав нас сестрі. А за ним начальник поліції. Мав страшний вигляд. Урядовець, схвильований докраю, добіг до Аориста Другого і задиханий попросив у нього телеграму. Начальник міліції грізно став ззаду...

Я подав телеграму. Урядовець уп'явся в неї очима...

— Прошу панів до канцелярії. — сказав, переглянувши телеграму. Передав сестрі дитину, а нас попросив за собою. Ззаду ступав начальник поліції.

У канцелярії урядовець попросив нас сісти і зараз же звернувся до Аориста Другого:

— Як ця телеграма попала до вас, пане добродію?

— Приніс поштильйон, — відповів збентежений товариш.

— А як це могло статися, що пошта передала вам чужу телеграму? Ми телеграфували до пана Цимбалюка, пана начальника поліції, а тут, бачу, стоїть інше прізвище. Виразно видко, що підчищене. Як це поясните?

— Нам так принесли, — прибитим голосом сказав Аорист Другий.

— Кому це вам?

— Я мешкаю в пана вчителя, і туди телеграму принесли. У третій годині ночі принесли, ми навіть не зауважили, що вона підчищена.

— Добре, добре, але як ви могли прийняти її на свій рахунок, а потім навіть приїхали сюди, коли вашої пані дружини нема в нашім шпиталі?

— Вона й не могла тут бути, бо я ще не жонатий.

— А чому ж ви приїхали сюди, коли навіть не жонаті?

— Бо я собі подумав: чо-

— Бо я собі подумав: може справді котрась зробила мене батьком.

При цих словах начальник поліції підскочив:

— Ви щось мали з моєю дружиною?

— Я вашої пані дружини ніколи в житті не бачив.

— А чого ж ви взяли її дитину на свій рахунок? За дурня мене маєте, що таке говорите?!

— Я не знав, що це дитина вашої дружини.

— Держали на руках і не знали?

— Не знав. Мені сестри принесли якусь дитину, положили на руки і сказали: „Викапаний батько!"

— Я вам зараз покажу викапаного батька. Зараз. Тільки попереду треба мені знати правду, юридичну правду. Скажіть, чи ви справді батько тієї дитини, чи тільки так хвалитесь. Бо як батько, то розправлюсь із тією негідницею, а вас ані пальцем не торкну. А коли брехня, то зуби не ваші! І зуби, і щелепи! Так от кажіть, як було діло? Батько, чи не батько? І не оповідайте мені тут байок Крилова!

У ДРУГУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ ФЕД. ПОСЛА А. ГЛИНКИ

„Не тільки мусимо виграти війну, але й мусимо запевнити мир" — ось слова колишнього федерального посла, бл. п. Антона Глинки, із його промови в канадійському парляменті 2-го лютого 1942 р. Слова живі і актуальні, але людини, що їх сказала, на превеликий жаль, вже немає.

Сьогодні, 2 роки по його смерті, постать його стає ще виразнішою, а втрата його ще болючішою. Переглядаючи його промови в парляменті, ми мусимо подивляти не тільки його красномовність, але й велику відвагу, і розум і, гідний наслідування патріотизм. Повище згадана його промова — це блискуча лекція про Україну. Він коротко подав цілу історію України, її значення, географічне положення, й геройські змагання за незалежне, суверенне життя, і, що найважніше, домагався, щоб українські делегати репрезентували Україну на конференціях союзників і щоб Україну визнали як самостійну державу і виключити із складу СССР. А не забуваймо, що в 1942 р. СССР був ще „союзником", і говорити щось подібного, таки треба було відваги. А чим обоснував покійний свої домагання? А обосновував свої домагання аргументом, що ціною поневолення окремих народів, навіть найменших, ніхто миру не купить. Він говорив: „Воля всіх народів — одинока тривала запорука миру". Яка велика правда! Бо де той мир, про який так багато говорено тоді? Війну виграли, але миру не запевнили!

До тієї самої теми повертав покійний ще раз у своїй промові у зв'язку із конференцією в Сан Франсіско, 26-го березня 1945 р. Як льояльний син Канади бл. п. А. Глинка говорив: „Я повторяю, що я є абсолютно за тим, щоб вислати канадійську делеґацію на конференцію, але я вважаю, що принципи, на яких плянується базувати майбутнє світу, є неправильні, і протидемократичні, як теж шкідливі для суверенности багатьох народів і націй". Дальше у своїй промові він покликувався на досвід історії, звертав увагу на те, що перша світова війна не дала нічого тільки тому, що формула волі президента Вилсона для всіх націй не була застосована і, тим самим, нічого не дасть і „Велика Трійка", бо й вони керуються силою, а не справедливістю. Неначе ясновидець, він говорив, що зріст територіяльний СССР і впливи, які приходять із тим, віщують страшне лихо світу. І ще раз закликав ,щоб порушити українське питання, прямо усамостійнити Україну, не дивлячись на те, що СССР союзником, бо ніхто не приніс більших жертв на вівтарі війни, як Україна (10 мільйонів, казав він), а жертви зобов'язують. Він теж домагався, щоб на конференцію були допущені делеґати КУК і УККА, але, на жаль, його не послухали, хоч хто знає, чи його промова не вплинула на те, що Канада одною із перших голосувала за прийняття України в члени - основники Об'єднаних Націй.

Хоч всіх його промов тут не перечислити, але слід згадати і його блискучі промови на тему біженців, т. зв. „Д. П." і примусової репатріяції з 24-26 вересня 1945 р., 25 березня 1946 р., 2 травня 1947 р., 2 липня 1947 р., і 31 травня 1948 р. Кажемо „блискучі", бо такі вони були. І його це, в великій мірі, заслуга, що примусова репатріяція була припинена, і відкриті двері десяткам тисяч українців до Канади і Америки, Про це новоприбулі українці повинні пам'ятати і напевно будуть пам'ятати до кінця життя. В ім'я людяности, в ім'я християнства, він вимагав припинити видавання людей на очевидну смерть. Він давав докази, він цитував свідчення очевидців, він їздив особисто поглянути на той, як він казав „розп'ятий континент", щоб хоч частинно направити те, що так необачно і так фатально зроблено. І за кожним разом справа українців була порушена в першу чергу ,на першому місці.

8 років його в парляменті, тепер вже знаємо, були восьми роками тяжкої праці, прямо горіння. Покійний абсолютно вірив в те, що говорив, і переживав. І можливо й тому так скоро ідійшов у Вічність. Українці Едмонтону пригадують, як часто він говорив, що українство в Канаді буде тільки тоді запевнене, коле хрест стоятиме поруч тризуба, тобто якщо не тільки будемо молитися і дбати про спасення душ, але й працювати на господарському полі, і для громади, і для будучих поколінь, яких треба виховати в культурі і традиціях предків. Говорив, і світив прикладом.

Тепер, коли його вже нема між нами, ми знаємо, що для Канади і зокрема української спільноти в Канаді, і по цілому світі ,він трудився не дивлячись на своє здоров'я, ні не дбаючи про матеріяльні добра. Але зате, ми певні, лишиться він прикладом і дороговказом і пам'ять про нього житиме вічно. Хай та земля, під якою він спочив, буде йому легкою, а той скромний пам'ятник нехай хоч частинно нагородить за життя ,яке він вповні віддав Громаді. Вічна Йому Пам'ять!

Пам'ятник на могилі сл. п. Антона Глинки.

Два роки тому відійшов у Вічність великий син українського народу, відважний оборонець його прав, політичний і громадський діяч, людина у повному того слова значенні. Спочив на українському цвинтарі св. Михаїла в Едмонтоні, в силі віку, бо тільки в 50 р. життя, полишив в жалі по собі не тільки ближчу родину ,але й цілу українську спільноту в Канаді і по всьому світу. На знак вдячности і пам'яті українська громада з Едмонтону і околиць поставила на його могилі скромний пам'ятник, з написом „Кожний думай, що на тобі мільйонів стан стоїть" І. Франка. 10-го травня цього року, в час поминок, український католицький Єпископ Едмонтону, Преосв. Кир Ніль Саварин, при співучасті 8 священиків, поблагословив пам'ятник. Над могилою промовляв о. митрат д-р В. Лаба, який, між іншим, сказав: „Вважаємо для себе привілеєм і великою приємністю дозвіл родини покійника, щоб ми взяли на себе і виповнили цю данину нашої вдячности для нього". О. митрат В. Лаба промовляв як почесний голова Комітету побудови пам'ятника на могилі бл. п. Антона Глинки в складі: І. Прийма, діючий голова, Степан Максимюк, секретар і Іван Борух, скарбник. Промовляв теж над могилою адв. Петро Саварин, від Едмонтонського Відділу КУК, під патронатом якого велася збірка фондів. Він говорив, що українська спільнота знає, що сам пам'ятник ніколи не винагородить його за те все, що він зробив для неї ,але та спільнота „збереже вічно пам'ять про нього в своїх серцях, а майбутній історик українських поселенців в Канаді запише його ім'я золотими буквами". **Є.М.**

Мазепинські дні у Вінніпегу

Культурно - Освітня Комісія при Читальні „Просвіта" у Вінніпегу з нагоди 250-ліття виступу гетьмана Івана Мазепи проти Москви зорганізувала цикл доповідей про Мазепу, щоб вшанувати його світлу постать.

Відкриваючи Мазепинські Дні в неділю 19-го квітня ц. р. інж. А. Качор, член Культ.-Освіт. Комісії, підмітив, що нам треба постійно пригадувати собі великі події з нашої історії, їх студіювати, на них вчитися і виправляти помилки наших предків, щоб осягнути мету, якої вони не змогли осягнути.

Нам треба пізнати ті великі події ще й тому, щоб нас не посудили, що в нас заникає історична пам'ять, бо нарід без історичної пам'яті не є народом.

Першу доповідь п. н. „Мазепа в світлі історії" виголосив ред. Степан Волинець. Він переповів життєпис гетьмана, підкреслюючи, що Іван Мазепа був 22 роки гетьманом, тобто найдовше з усіх українських гетьманів. Далі доповідач з'ясував тодішнє положення України і подав адміністраційний поділ українських земель тих часів і намагання гетьмана створити одну велику соборну українську державу, вільну від Польщі і від Москви. Далі ред. Волинець начеркнув сильвету гетьмана як державного мужа, який умів довгими роками підготовляти ґрунт під будову самостійної держави, нав'язувати зв'язки з чужими державами і не насторожувати проти себе й України московського царя Петра Першого.

Свою доповідь закінчив ред. Волинець описом останніх днів життя гетьмана в Бендерах, його смерти та описом величавого похорону в Ґалаці і короткою згадкою про першу українську політичну еміґрацію.

Другу доповідь з цього циклу п. н. „Мазепа і шведи" виголосив ред. В. Мартинець у неділю, 2-го квітня ц. р. в тій-же самій залі.

Ред. В. Мартинець на вступі начеркнув напрям політики Петра І, зокрема його експанзивний гін на північ і південь від напів диких московських земель, подав, як творилася коаліція Польщі, Данії і Росії проти Швеції і що з того вийшло. Коротко згадав про те, як Петро І „пробивав" Москві „вікно у світ". і кільки це коштувало жертв українських козаків. Дещо довше спинився доповідач над плянами Мазепи, як визволитися з під „опіки" і про перші розмови та заключення союзу між Швецією і Україною. Після цього доповідач описав стратегічний плян Мазепи і Карла XII ,подав суттєві різниці між ними і наслідки зміни стратегічного пляну Карлом XII без порозуміння з Мазепою.

Свою цікаву доповідь ред. Мартинець закінчив ствердженням, що Полтава вирішила долю України на цілі століття, а сам гетьман Мазепа й перша мазепинська еміґрація почала в історії України нову добу, що її наші вороги досьогодні називають добою українського мазепинства.

Обі доповіді викликали живе заінтересування й тому не диво, що число учасників було поважне, бо кожночасно по 50 осіб.

По доповідях були питання і дискусія, в яких забирали слово: І. Книш, А. Господин, О. Неґрич, О. Навроцький, М. Гнатів, інж В. Топольницький, ред. Ст. Волинець, ред. Д. Лобай, ред. В. Мартинець, інж. А. Качор, інж. А. Ґудзяк, п. Єлиндюк, І. Зельський, М. Воробець і інші.

В імені Культурно - Освітньої Комісії Читальні „Просвіти" вітав усіх приявних і проводив сходинами і дисусією інж. А. Качор.

К-р

Виставка праць учнів УМЄтудії у Филаделфії

(М. С.) — У Филаделфії відкрито дня 20-го червня ц. р. сьому з черги річну Виставку праць учнів Української Мистецької Студії. На виставці, що її влаштовано у залях Пластового Дому, показані праці з рисунку (кляса проф. П. Мегика), малювання (проф. С. Рожок), ґрафіки (проф. П. Андрусів), кераміки (проф. О. Стефанів). Після вступного слова голови місцевого Патронату Студії, п. І. Мазепи, відкриття Виставки довершив проф. В. Січинський. У своїй промові він відмітив, що завдяки перебуванню у Филаделфії досвідчених мистців - педагогів, це місто єдине в Америці має українську не будь-яку приватну студію з усією невідлучною для неї однобічністю, а таки справжню мистецьку школу. Ведення такої студії-школи вимагає великої праці і особистої посвяти. Промовець привітав Студію з її черговим успішно закінченим навчальним роком від імені Об'єднання Українських Мистців в Америці, що є патроном Студії. Дуже відрадним явищем був факт, про що присутніх на відкритті повідомив проф. Андрусів ,що три нагороди, які призначено учням Студії за їхні праці, були уфундовані цього року Гуртком Українських Мистців-Студентів ,що постав минулого року з ініціятиви абсольвенток Укр. Мист. Студії та який об'єднує студентів різних американських мистецьких навчальних закладів. Самі ці абсольвентки нашої Студії є стипендистками і добиваються у вищих мистецьких школах ,в тому числі і филаделфійській, найстаршій в Америці, Академії Мистецтв, визначних осягів. З нагоди закінчення року навчання Студія видала гарно оформлений річний звіт з праці, ілюстрований знимками праць

● **Христина Чвартацька і Любомир Овсієнко** виступали на 81-ому річному концерті і на Інавґурації Нюйоркського Каледжу Музики, що відбулися в четвер дня 18-го червня ц. р. у Тави Голл у Ню Йорку. Христина Чвартацька молода українська піяністка відіграла „Серйозні варіяції" Мендельсона, а бас, Любомир Овсієнко, разом із сопраном Ширлі Ландон відспівали дует із опери „Ля Форца дель Дестіно" Верді. Після концерту відбулася роздача нагород. Між нагородженими була Христина Чвартацька, якій призначено нагороду ім. Карла Вершінґера.

ДОПОВНЕННЯ

У репортажі Т. Курпіти „Протокол говорить", друкованому на цьому місці, в частині, надрукованій в числі 103 за 29-го травня ц. р. у списку урядовців Б-тва св. Степана, Відділ УНСоюзу ч. 221, треба додати: Іван Михальцевич — касир.

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК У ЗДА

влаштовує Пленарну Конференцію з доповіддю проф. Олександра Я. Шульгина: п. н. „Завдання сучасної історичної науки". Конференція відбудеться в будинку Українського Інституту в Америці — 2 Іст 79 вул., Н. Й. в п'ятницю, 26-го червня 1959 р. о 7-ій годині вечером. Вхід вільний.

Українська Літературно Мистецька Клюб
Ню Йорк 149 2nd Av

З Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю, дня 26-го червня ц. р., на закінчення весняного сезону відбудеться прощальний вечір, в якому візьмуть участь: Наталка Глоба, Христина Бартко, Тетяна Осадца, Маріянна Шумилович, Ольга Ляхович і Степан Шпєх. Акомпанюватиме проф. Іванна Прийма. У програмі читання авторами їхніх творів, дуети, танок. Початок о год. 8-ій вечора.

ПОСТАТІ КОНҐРЕСУ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА

Ірина Павликовська

Саме тепер починається в Ню Йорку Світовий Конґрес Українського Жіноцтва, між провідними постатями якого читаємо прізвище п-ні Ірини Павликовської. З цієї нагоди не від речі буде й пригадати дещо з музично - педагогічної праці, як одної з багатьох ділянок заінтересування та діяльности цієї видатної громадянки.

Скаля зацікавлень людини різними ділянками суспільного життя, науки чи культури залежить від її темпераменту, інтелекту і насилення її духових потреб. Є багато людей з широким діяпазоном зацікавлень, але таких, що здобули відповідну фахову освіту, стаж і досвід у різних ділянках рівночасно — дуже мало. Це вже індивідуальності з твердою життєвою дисципліною, систематикою і вічно горіючим полум'ям активности.

Українська відома суспільна діячка, Ірина Павликовська саме є такою динамічною, вічно активною людиною, якої діяпазон зацікавлень і діяльности виходить далеко поза межі пересічности. Всім українцям відома інтенсивна праця п-і Ірини Павликовської в краю. Як співосновник Союзу Українок і Українського Народного Мистецтва, занимала довгі роки провідне становище в тих установах, а на тлі загального українського життя не було ділянки, яка не мала б в особі п-і Павликовської сталого ентузіяста.

Та мало хто знає, що п-і Ірина Павликовська під час набування своєї освіти, пройшла теж солідні музичні студії. Вона покінчила з відзначенням Вищий Музичний Інститут ім. Лисенка у Львові (кляса фортепіяну О. Волошин і кляса теоретичних предметів В. Барвінського і Ст. Людкевича) і опісля одержала мистецький диплом концертового курсу піяніста М. Домбровського і композитора С. Барбаґа. У своїому музичному фаху п-і Павликовська, мимо пропозицій Ст. Людкевича, не працювала в краю тільки тому, щоб не „займати місця" більш потребуючим професійним музикам.

Тут, на американському континенті вона продовжує діяльність на терені жіночого руху як член проводу СФУЖО і є під цю пору ініціятором та співорганізатором Конґресу Світової Федерації Українських Жінок, що відбудеться при кінці червня ц. р. в Ню Йорку.

Та рівночасно, ідучи за іншою улюбленою ділянкою, музикою — п-і Павликовська в місті свого сталого замешкання в Канаді, зуміла за останні роки розбудувати власну велику клясу фортепіяну (коло 50 учнів, між ними троє українців) і підготовити їх так, що вони кожного року здають іспити з дуже добрим успіхом перед Комісіями Рояль Консерваторії і Вестерн Борд Консерваторії.

На останньому ричиталі учнів п-і Павликовської (22-го травня 1959 р.) виконувалися твори староклясиків, клясиків, романтиків, модерних та американських композиторів, як також мистецькі обробки українських народніх пісень (з бібліотеки УМІ в Ню Йорку).

З приємністю відмічуємо факт, що п-і Ірина Павликовська живо цікавиться теж усіми проявами українського музичного життя в Америці, веде при кожному побуті тут з автором цих рядків інтересні дискусії на українські музичні теми, пильно слідкує за працею Українського Музичного Інституту, а також допомагає українським молодим музикам в Канаді в оформленні початків їх педагогічної праці.

Роман Савицький

В готелі у Норвеґії згоріло 25 американців

Ослo. — У старому дерев'яному готелі „Стальгайм", на 85 миль на північ від Берґен в Норвеґії, вибухла з минулого понеділка на вівторок 23 червня ц. р. пожежа, яка швидко охопила цілий будинок. Було в ньому тоді 147 гостей, в тому числі 130 американських туристів. Віднайдено в згарищі 8 трупів, а 17 інших гостей безслідно загинули. Існує острах, що всі вони згоріли в пожежі. Всі вони — американці. Готель мав чудовий вид на фйорди, що притягають туристів з цілого світу. Гадають, що пожежу спричинив якийсь готелевий гість, який курив цигарку в ліжку.

Інж. Степан Хариш

Нова Управа Т-ва Українських Інженерів, Відділу у Филаделфії

23-го травня в залі Т-ва „Самопоміч" відбулися одинадцяті Звичайні Загальні Збори Т-ва Українських Інженерів Америки, Відділ у Филаделфії. Зборами проводила президія в складі: інж. З. Кохановський — предсідник та інж. Б. Кивелюк — секретар. Почесним членом президії обрано інж. Р. Білинського, представника ГУ Т-ва з Ню Йорку.

По затвердженні порядку нарад і відчитанні протоколу з попередніх Загальних Зборів приступлено до звітів уступаючої Управи. Звітували: інж. М. Каплистий — голова, інж. — Ю. Крижановський — секретар та інж. Олександер Вонторський — скарбник. Зі звітів присутні довідалися, що відбулося 8 засідань Управи і 18 ширших сходин членів Т-ва. Виголошено ряд цікавих рефератів, авторами яких були колеги: інж. Л. Яцкевич, д-р А. Шутка, д-р І. Заплатинський, інж. З. Кохановський, інж. М. Химич та інж. Я. Заліпський. Принято 8 нових членів, більшість з них —це абсольвенти американських університетів. В дні Зборів Відділ мав 60 членів. Надзвичайно вдалими імпрезами були „Баль Інженерів" і спільний товариський пікнік у стейтовому парку поза Филаделфією, в якому взяло участь понад 30 осіб. По стороні прибутків у звітовому році було 4,685,95 долярів. Це найбільший оборот, який Відділ мав під час свойого 10-літнього існування. В зв'язку з цим Управа Т-ва мала змогу уділити 2 зворотні стипендії для студентів техніки в сумі 600 долярів, і вислати суму 72 долярів, як допомогу старшим, заслуженим інженерам, які знаходяться у невідрадних матеріяльних обставинах в Европі, та виділити на загально - громадські цілі 105 дол. Управа Відділу була у постійному контакті з Головною Управою Т-ва в Ню Йорку і співпрацювала з іншими товариствами та організаціями в Филаделфії.

По звіті Контрольної Комісії, яка знайшла все у найкращому порядку, вив'язалася дискусія, в якій забирали голос цілий ряд присутніх членів. Підкреслюючи всі позитивні сторінки діяльности Управи, доцінюючи осяги , винесено спеціяльну подяку інж. Макарові Каплистому, голові Т-ва, який не жалів часу і праці для Товариства.

По закінченні дискусії й уділенні абсолюторії уступаючій Управі, на внесок Виборчої Комісії, в склад якої входили інженери В. Кострубяк, І. Черник та Ю. Крижановський, вибрано одноголосно нову Управу: інж. Евстахій Филипович — голова; члени Управи — інж. Зенон Кохановський, д-р Антін Шутка, інж. Олександер Вонторський, інж. Юрій Луцишин та інж. Іван Сось. До Контрольної Комісії вибрано інженерів: Макар Каплистий, Іван Черник і Нестор Горасцький.

По виборі нової Управи та Контрольної Комісії, у внесках і запитах порушено цілий ряд біжучих справ і ухвалено певні постанови, виконання яких доручено новій Управі. Важливіші з тих постанов: відсвяткування 10-літнього існування Відділу та видання з цієї нагоди спеціяльного числа „Вістей" силами нашого Відділу, створення сталого стипендійного фонду, збільшення допомоги потребуючим інженерам, участи у громадському житті, інтенсивніше приєднування нових членів до Т-ва, контактування зі студіюючою молоддю технічних високих шкіл, урядження традиційного „Балю Інженерів".

На закінчення Зборів новобраний голова Т-ва подякував в імені нової Управи за вибір і обіцяв, що нова Управа доложить усіх зусиль, щоб вив'язатися з наложених на неї обов'язків, але рівночасно вимагав, щоб і члени зі свої сторони своєю співпрацею допомогли Управі в її праці.

Після закінчення Зборів, в залі „Союзу Українок Америки" відбувся товариський вечір для членів Т-ва і їхніх родин. Присутні в присмній товариській атмосфері, при обильно заставлених столах серед співу весело забавлялися до пізньої ночі.

Творення Центру Української Документації

28 червня в приміщеннях Українського Інституту Америки, відбудеться ширша конференція в справі створення та оформлення Центру Української Документації. Таку назву запропоновано на попередніх нарадах для установи, що буде виконувати працю Українського Бібліографічного Інформаційного Осередку, по англійськи: Ukrainian Union Catalog. На конференції виступлять з доповідями відомі експерти в цьому питанні: проф. д-р Ярослав Б. Рудницький із Вінніпеґу, д-р Кость В. Варварів з Вашинґтону, д-р Осип Данко з Ню Йорку.

В тій саме справі в Українському Інституті відбулися вже раніше дві наради українських бібліотекарів з Ню Йорку та ближчої околиці. Заповіджена ширша конференція має бути завершенням підготовчих заходів, тобто буде оформлено Центр Української Документації та вирішено низку проблем з тим зв'язаних. Для згаданого Центру Український Інститут дає приміщення як теж інші технічні засоби (закуплено шафки на 300,000 бібліотечних карток, а недавно придбано мікрофільмову апаратуру для потреби інформаційної служби).

В Америці це буде третій Документаційний Центр. Американські потреби обслуговує Конгресова Бібліотека у Вашингтоні. Жидівська національна група має свій центр, а нині приходить на чергу українська національна група, яка приступає до творення та оформлення свого Документаційного Центру. У конференції можуть брати участь всі українські бібліотекарі, що працюють в американських або українських бібліотеках. Крім того будуть запрошені українські наукові установи НТШ і УВАН, українські дослідчі центри та члени Українського Інституту Америки.

Всі запитання чи побажання або завваги слід висилати на адресу Інституту, що її подаємо нижче.

Комісія для Створення Центру Української Документації

(Ukrainian Institute of America, Inc., 2 East 79th Street & 5th Ave., New York 21, N. Y.)

У Португалії зростає опозиція проти режиму Салязара

Лісбона. — У португальській республіці, в якій насправді протягом останніх 27-ох років існує диктаторський режим прем'єра Антонія де Олівейри Салязара, зростає опозиційний рух — твердять західні кореспонденти. Два місяці тому 45 видатних діячів зголосили на його руки меморіял з указанням на потребу різних реформ, — вони навіть не дістали ніякої відповіді. Так само 402 студенти з університетів в Лісбоні, Коімбрі і Опорто внесли обширний меморіял із скаргою на відносини по університетах, гірші для студентів, ніж були пів сторіччя тому. Вони теж не вдостоїлися відповіді, дармащо говорили виключно про технічні умовини науки, рівень навчання, державний бюджет на високошкільні потреби і т. д. Опозиція охоплює т. зв. християнсько - демократичний рух, ліберально-демократичний, монархістів, соціялістів і комуністів. Цих останніх нараховується небагато, від 3 до 5 тисяч, але вони добре зорганізовані, меткі і розпоряджають капіталами. Прем'єр Салязар має вже 70 років. Він має сильну державно - бюрократичну й поліційну машину та цілком панує над ситуацією, але неприступний для думок про реформи, які помогли б Португалії.

Французький уряд перестерігає опозицію проти критикування армії

Париж. — Прем'єр Мішель Дебре оприлюднив пересторогу під адресою комуністів і некомуністів, які розпочали у Франції 2-тижневу кампанію за закінчення війни в Альжирі. У цій своїй кампанії прихильники замирення в Альжирі шляхом безпосередніх переговорів з альжирськими мусулманами-націоналістами поборюють методи, що їх стосують французькі військовики. Зокрема таврується методи тортурування в'язнів і полонених для добування від них інформацій про діяльність мусульманського підпілля. Французький прем'єр заявив, що уряд притягатиме до судової відповідальности всіх, що підважуватимуть повагу армії. Водночас він ще раз заявив, що уряд не переговорюватиме з партизанами, хіба тільки про військове перемир'я.

НОВІ КНИЖКИ

ФІЛАТЕЛІЯ

● **Бібліографічний Показник української філателії,** гербових марок і банкнотів. Написав Юліян Максимчук. Шикаґо, друковано в Німеччині, Мюнхен, 1957, ст. 104.

● **Юліян Максимчук. Каталог українських недержавних марок.** Доповнення ч. 1. 1957. Накладом Видавництва „Українська Філателістична Бібліотека". Шикаґо, друковано в Німеччині, 1957, ст. 162.

ЗБІРНИКИ

● **На службі Рідного Народу.** Ювілейний Збірник Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб у 25-річчя від заснування (1930-1955), за редакцією Ірени Книш. Видання Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб. Вінніпеґ, рік? сторін 500.

● **Український Збірник.** Книга 14. Інститут для Вивчення СССР. Мюнхен, 1958, ст. VIII+96 + 82. (Циклостиль).

ПРИРОДОЗНАВСТВО

● **Едвард Жарський. Природа України.** Підручник для шкіл українознавства. Ню Йорк — Филаделфія, 1958. Шкільна Рада при Українському Конґресовому Комітеті Америки. Ст. 180.

КАЛЕНДАРІ

● **Український Православний Календар на 1959 рік.** Савт Ваунд Брук, 1958, ст. 168. Чільна сторінка календаря — Петра Холодного.

● **Календар „Світла" на Божий 1959 рік.** Двадцятий Ювілейний Рік. Торонто, 1958, ст. 208.

● **Календар „Нового Шляху" на 1959 рік.** Друком і накладом „Нового Шляху", Вінніпеґ, Манітоба, 1958, ст. 200.

● **Календар Альманах на 1959 рік.** Коштом Українського Т-ва „Відродження" в Арґентині. Буенос Айрес, 1958, ст. 160.

● **Календар Праці на 1959 рік.** Обкладинка артиста-маляра Івана Денисенка. Прудентопіль, Бразилія, 1958, ст. 148 + оголошення.

ШКІЛЬНІ ПІДРУЧНИКИ

● **Петро Волиняк. Дніпро.** Літературна читанка та історія української літератури. Частина перша. Видавництво „Нові Дні", Торонто, 1958, ст. 112.

РІЗНЕ

● **Сидір Запорожець. Сни — чуда — брати.** Торонто, 1958, ст. 140.

● **Проф. В. Рахманов. Без доктора.** Издательство КЕРША, Ню Йорк, 1959, ст. 96.

Сен. Кеннеді старається про голоси мерилендської делеґації

Вашингтон. — Сенатор - демократ із Массачусетс, якого від довшого часу вважають за демократичного кандидата на президента, і який досі явно не потвердив цього передбачування, 17-го червня по раз перший признався до своїх високих амбіцій, коли конферував із мерилендським губернатором Міллардом Тейвсом про те, щоб дістати голоси мерилендської делеґації на номінаційній конвенції в 1960 році. Коли б не вдалося наперед дістати ці голоси, то сен. Кеннеді мусів би в травні в 1960 році кандидувати під час правиборів в стейті Мериленд і здобути ті голоси рішенням виборців. У правиборах проти сен. Кеннеді виступав би інший демократичний сенатор родом із Балтімору — Стюарт Саймінґтон, який також має президентські амбіції. Губернатор Тейвс сказав: „Я набрав враження, що сен. Кеннеді схоче взяти участь у правиборах в Мериленді, якщо цього буде треба".

Сенатсько-Палатна Конференція ухвалила на будівельну програму $ 1,375,400,000

Вашингтон. — 18-го червня спільна конференція, складена з представників Сенату і Палати Репрезентантів прийняла компромісовий проєкт видатків на будівельну програму в загальній сумі 1,375,-400,000 дол., щоб наблизитися до проєкту Президента та не спричиняти „вета" Айзенгавера, ухваливши на будову домів набагато більше ніж пропонував уряд. Та все таки не всі 16 членів конференції підписали цей компромісовий проєкт. Два демократичні члени конференції твердили, що рішуче замало видатків призначено на перебудову міських нетрів ,а три республіканці не підписали рішення, твердячи, що цей законопроєкт не є „здоровий" з фінансового погляду. 9 членів підписали законопроєкт і вони домагаються, щоб його затвердили Сенат і Палата Репрезентантів. Передбачають ще завзяту боротьбу за цей законопроєкт в обох палатах Конґресу, а дехто гадає, що того проєкту не підпише Президент.

З НОВИХ ЖУРНАЛІВ

● **Вісник.** Рік XII, ч. 12 (122), грудень 1958, Ню Йорк, 1958, ст. 32.

● **Соняшник.** Рік I, чч. 1—12 за січень-грудень 1956 року; Рік II, чч. 1—12, за січень-грудень 1957 року. Видавництво „Нові Дні", Торонто, 1956, 1957.

● **Наукове Товариство ім. Шевченка.** Бюлетень Термінологічної Комісії, Ню Йорк, 1958, ст. 12.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Посмертна згадка

Петро ГЛАДИШ — член 291 Відд. УНСоюзу ім. Т. Шевченка в Клівленді, Огайо, помер 8-го червня 1959 р., на 66-му році життя. Покійний походив з Курович, пов. Перемишль, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Юлію та численну родину — В. Н. П.!

М. Рутенська, секр.

Каритон СТЕЛЬМАХ — довголітній член Т-ва „Клюб Поступовий", Відд. 70 УНСоюзу в Джерзі Сіті, Н. Дж., помер 6-го червня 1959 р., на 75-му році життя. Покійний вступив до УНСоюзу 1915 р. Походив із с. Карів, пов. Рава Руська, Зах. Україна. Покійний полишив у смутку 3 синів, 2 доньки і 11 внуків. Похорон відбувся 9-го червня 1959 р., із пох. заведення до укр. кат. церкви св. ап. Петра й Павла, а опісля на цвинтар Holy Cross Cemetery, North Arlington, N. J. — В. Н. П.!

П. Костик, секр.

ТАРЗАН, ч. 4,279. Пан пустині.

Тарзан і Лесса втекли від розлюченої юрби в Ел Саалам, але не було перепочинку від небезпеки . . .

— Ель Адрея! — шепнула дівчина. — Похмурий пан пустині . . .

І коли кінь занюхав того жахливого нового ворога, він став дибом, іржачи і пирскаючи так нагло, що їздці впали на землю!